This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

DE VERITATE ET ANTIQVITATE ARTIS CHEMICÆ ET PVLVERIS SIVE MEDICINÆ PHILOSOPHORVM VEL AVRI POTABILIS,

Deque illius materiâ & compositione, eiúsque mirâ vi in tria rerum genera Animale, Vegetale & Minerale,

TESTIMONIA ET THEOREMATA,

Ex variis auctoribus sacris, Theologis, Iurisperitis, Medicis, Philosophis, & Poëtis, per ROBERTVM VALLENSEM *selecta.*

LVGDVNI BATAVORVM,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Franciscum Raphelengium.
cIↃ. IↃ. xcIII.

1593
as
9

ROBERTVS VALLENSIS
RVGL. EBROIC. MEDICINÆ
CHEMICÆ STVDIOSO.

FÆCIBVS excußis, Res vilis deſinit eſſe.
Illa coniungas ſemen vtrumque ſimul.
Igne tepeſcenti foueas mundata, ſed illa
Tu cribro ſeparet ſæpius Hermetico.
Carcere ſolutus ſenſim Cyllenius arte
Iungatur ſimili, perficietur opus.
Ille Gabricus erit, qui Leyam comprimet, ambo
Conficient effam, mox cinis almus erit.
Quò citius, cui non eſt par, medicina paretur,
Sæpius aſperſa fuſile ſal facias.
Hanc Plato diuinus fœdus vocat, aurea Naſo
Vellera, & Heſperides aurea mala legunt.

PRÆFATIO.

ARS Chemica nomen ſumpſit à verbo Græco χημεία, ἀπὸ τῦ χέω, quod fuſionem ſignificat: propterea quòd ars illa fuſoria, pars eſt philoſophiæ naturalis rerum mineralium, & ſecretior ars, ab antiquis vocata Secreta philoſophia, & Ars ſacra, quæ mineralium, quæ in igne fluunt, cauſas & naturas perſcrutatur, ex quibus maximè docet puluerem quendam fuſilem, vel leuiſſimo igne ad modum ceræ liqueſcentis componere: ſiue illũ, lapidem, ſiue ſalem, ſiue oleum, ſiue ſulphur, ſiue Elixir, ſiue medicinam, ſiue Aurum potabile appelles. Qui in tria rerum genera, Animale, Vegetale, & Minerale miram vim habet: vt poſteà tertio capite fuſiùs explanabitur. Illa autem vulgò dicta eſt Alchemia, ſiue

Alchymia, articulo præpoſito more Arabum & Græcorum. A L enim articulus eſt, qui apud Arabes nominibus tantùm, quandoque ſecundum exigentiam loci præponitur, ſignificationem tamen eius nominis cui præponitur non immutat, vt Albacham, & Bacham: Alchalef, &Chalef, ſunt idem. Similiter Græcis Alchemia & Chemia idem denotant, ſicut & Ptolemæi compoſitionem μεγίστην, Almegiſtum vel Almegeſtum vocauerunt.

Arabes hoc nomen à Græcis mutuati ſunt.

DE VERI-

DE VERITATE ET ANTIQVITATE ARTIS CHEMICÆ,

CAPVT PRIMVM.

ESDRAS propheta, Lib. 4. cap. 8.

DICAM *autem coram te similitudinem, Esdra. Quomodo autem interrogabis terram, & dicet tibi: quoniam dabit terram multam, magis vnde fiat fictile. Paruum autem puluerem, vnde aurum fit.*

SALOMON, Eccles. cap. 38. Vide Arnal. pag. 13. c.

Altissimus creauit de terra Medicinam, & vir prudens non abhorrebit illam.

DAVID, Psal. 12.

Eloquia Domini, eloquia munda, argentum igne examinatum, probatum terræ, purgatum septuplum.

Alij ita vertunt.

Eloquia Domini, eloquia munda, argentum igne examinatum, probatum ter, repurgatum septuplum.

Vel,

Eloquia Domini, Eloquia munda, argentum igne examinatum in vase terreo, purgatum septies.

Vel,

Verba Dei, verba pura, argentum in aludele exustum in terram, seu puluerem, refusum septies.

Hoc enim vocabulum Aludel Arabicè, *sublimatorium* Latinis est, quo Arabs ille Geber Abenhaen, vel Ebenhaen inter Arabes chemicos philosophos præcipuus, Auicenna, Rhazes, Hali, Morienus, & alij pleriq. Latini frequenter vtuntur. Est autem Aludel, siue Sublimatorium, vas in quo fit sublimatio Chemica: Quæ est rei siccæ per ignem eleuatio cum adhærentia sui vasis. Rei (inquam) siccæ, id est, inferiorum elementorum, seu materiæ. Per ignem, scilicet lenem, æqualem, humidum, continentem, excitantem, digerentem, & propinquum natura. Eleuatio, id est, conuersio, siue nobilitatio, & perfectio. Cum adhærentia sui vasis, id est, connaturalis, salsuginosi, & in quo est virtus lapidifica. Illa nanque sublimatione, septies quidem, vel pluries iterata, argentum (quod natura sua auro est impurius, & imperfectius) auro quouis naturali, siue vulgari reddi potest multo perfectius. Nec intelligas hanc perfectionem, puritatemque sibi sola fusione accedere. Si enim illud summa diligentia sæpè ac sæpiùs igne examinaueris, propterea perfectius, syncerius ve auro naturali non reddes, nisi sublimatione illa Chemica septies, vel pluries iterata, ritè vtaris. Ob id igitur verissima est illa similitudo, qua propheta ille Dauid, verba Dei vera, & syncera tali argento arte Chemica defæcato, ac præparato comparauit potiùs quam auro naturali

Geber lib. 2. cap. 43.

Hermes Trismegistus, *Cribra res cribro suo septies.* Io. Dastinus lib. 3. *Riga spiritu septies.*

tali siue vulgari. Quod quidem aurum quamuis purum, & perfectum inter omnia metalla existimetur, aliquas tamen fæces, licet paucas, heterogeneas in se continet. Alioqui enim propheta verba Dei syncera, potiùs auro, quàm argento, comparasset.

PROSA, quæ ab ecclesia decantatur die D. Ioan. Euangelistæ sacro, mense Decembri, auctore Adamo à sancto Victore. Cuius initium est, Gratulemur ad festiuum, &c.

Cùm gemmarum partes fractas solidasset, has distractas tribuit pauperibus.

Inexhaustum fert thesaurum, qui de virgis fecit aurum, gemmas de lapidibus.

Diuus enim Io. Euangelista ab Auicenna lib. De anima, dictione prima, ad finem cap. septimi, & à Vincentio, in Speculo naturali, inter Christianos qui artem Chemicam exercuerunt, enumeratur.

HERMES Ægyptius, quem Trismegistum vocant.

Verum, sine mendacio, certum, verissimum. Quod est superius, est sicut quod est inferius: & quod est inferius, est sicut quod est superius, ad perpetrandam miracula rei vnius. Pater eius est sol; Mater eius est luna. Portauit illum ventus in ventre suo: Nutrix eius est terra. Et vis eius est integra, si versa fuerit in terram. Sic habebis gloriam claritatis totius mundi: Ideo fugiet à te omnis obscuritas, &c.

Obscuritas, *id est*, inopia & ægritudo.

B. Tho. Aquinas in 2. 2. q. 77. articulo 2.

Si autem per Alchymiam fieret aurum verum, non eſſet illicitū ipſum pro vero vendere. Quia nihil prohibet artem vti aliquibus naturalibus cauſis ad producendum naturales & veros effectus: ſicut Aug. dicit in 3. De tri. de his quæ arte dæmonum fiunt.

Idem in principio lib. 4. Meteor.

Præcipuus Alchymiſtarum ſcopus eſt, tranſmutare metalla, ſcilicet imperfecta, ſecundum veritatem, & non ſophiſticè.

Idem.

Auicenna. *Ar. vi. & ſulph. eſt omnium materia metal.*

Metalla tranſmutari poſſunt vnum in aliud, cùm naturalia ſint, & ipſorum materia eadem.

Idem alio loco.

Charißime fili, non abhorreas ſuper nomine lapidū. Nullus enim vnquam potuit, nec in poſterum poterit tingere aurum, niſi cum auro. O charißimi diuinæ artis filij, declinate ab omni errore cæcitatis, & attendite veritatem conſiſtere tantùm in tribus, ex quibus componitur verum philoſophorum Elixir, videlicet ex lapide lunari, in quo eſt ſulphur album; ex lapide ſolari, in quo eſt ſulphur rubeum; & lapis Mercurij amplectitur vtrumque, album ſcilicet & rubeum.

Gulielmus Pariſienſis.

Intentio Philoſophorum eſt facere de corpore ſpiritum, ſcilicet argentum viuum purum, quod dicitur philoſophicum. Cùm autem oporteat componere lapidem

dem ex duabus ſubſtantiis, volatili & fixa, neceſſe eſt priùs ex vnione illarum conficere eorum argentum viuum, antequam fiat Elixir completum.

Io. Duns Scotus, doctor ſubtilis.

Aliqui dicunt, bonum eſſe mutare materiam de vno vaſe in aliud interdum, quod verum non eſt. Sed ſufficit lapidem ſemel poni in vaſe ſuo bene clauſo, nec inde egredi, quouſque totum compleatur magiſterium: & quod amplius eſt, à malo eſt, vt in generatione hominis, & omnis vegetalis, nunquam niſi ſemel matrici imponitur ſemen.

VINCENTIVS Monachus lib. 5. natural.

Noë hanc Philoſophorum medicinam tenebat, & quingenteſimum annum agens, genauit Sem, Cham, & Iaphet.

Præterea Arnaldus à Villa noua in quodam tractatu loquens de putrefactione, & mutatione materiæ lapidis in varios colores, citat locum illum Ioëlis prophetæ, vbi ait, *Solem conuerti in tenebras, & lunam in ſanguinem.* Et Ioan. Daſtinus Anglus lib. 3. *Obſcuratus eſt ſol in ortu ſuo, & luna à ſuo lumine declinauit.*

RAYMVNDVS Lullius lib. Codicilli, cap. 53.

Facimus tamen gratia gratis data per immortalem hominem, noſtram ſecretam diſſolutionem intra nouem dies mediocriter intellectam, cùm non ſit tranſitus à prima ad tertiam, niſi per iſtam, quæ media eſt inter

hanc & illam. Hoc enim est secretum à mortali nemine reuelandum.

CHRYSOGONVS Polydorus, vel Osiander, vt nonnulli volunt.

Iudæi Principem Tyri, apud Ezechielem, Alchemiam exercuisse aiunt, ideoq; prophetam illi exprobrare, quòd eius artis fiducia, Deus sibi esse videretur. Nam propheta (vt ipsi aiunt) narrat, quòd aurum & argentum quod in thesauris suis haberet, non è terra effodisset, non à subditis exegisset, nec hostibus eripuisset, sed sibi ipse fecisset, hac scilicet arte fretus: ideoq; Daniele sapientiorem esse, & omnia secreta naturæ perlustrasse, cùm sub persona Dei diceret ad eos: Multiplicaui eis argentum, & ipsi fecerunt idolo suo aurum.

IO. ANDREAS Iurisperitus in additionibus ad Speculum, Rubr. De crimine falsi.

Nostris diebus habuimus Magistrum Arnaldum de Villa noua in curia Rom. summum medicum, & theologum, de quo scripsi de obseruatione ieiuniorum concilium: Qui etiam magnus Alchymista virgulas auri, quas faciebat, consentiebat omni probationi submitti.

Hæc ille. Andreas enim à doctis omnibus ad cælum vsque laudibus vectus est, quem Ludouicus Romanus omnium hominum præstantissimum appellauit.

OLDRADVS iurisperitus libro conciliorum, q. 74.

Oldradus enim & Ioan. Andreas artem illam Chemi-

Chemicam vulgò Alchymiam, veram esse probant, & non prohibitam, nec metallum vnum in aliud transmutari inconueniens esse. *Nam* (vt ipsi aiunt) *& videmus, quòd quandoque ex re mortua producitur viua; vt videmus ex vermibus, ex quibus producitur sericum, & aliis pluribus: & ex herba producitur vitrum. Multo magis ex metallis, in quibus maior est conuenientia & similitudo. Nam* (vt ipsi tradunt, *& habetur in lib. de proprietatibus rerum, in cap. de Alchymia*) *omnia metalla procedunt ex eodem principio, scilicet ex sulphure, & argento viuo. Cùm ergo ars imitetur naturam ar. ff. de adopt. L. Si adoptio, non videntur isti Alchymistæ peccare. Nam cùm sint quasi ex eodem principio, in similia, in habentibus symbolum, facilior est transitus. Insunt enim, vt dicit B. Augustl. lib. De ciuitate Dei, rebus corporeis per omnia elementa quadam occultæ seminariæ rationes, quibus cùm data fuerit opportunitas temporalis & casualis, prorumpant in species suis modis & finibus.* Hæc Oldradus, & Ioan. Andreas. Quem locum Augustini citat Gratianus causa 26. in 2. parte, q. 5. c. Nec mirum. Prætereà ait Aug. lib. 3. De Trinit. *Omniam quippe rerum quæ corporaliter visibiliterque nascuntur, occulta quædam semina in istis corporeis mundi huius elementis latent.* Et Gaspar Contarenus Card. lib. De elementis 3. ait, *Attamen in metallorum generatione nullus ambigit, quin omnia fiant ex argento viuo & sulphure.*

Auicenna Ar. vi. est elementum amnsii corporea liquabilium.

Videmus enim vermem naturaliter, & per artificium naturale in muscam mutari, quæ ab eo differt specie; & vitulum strangulatum in apes, frumentum in lolium, & cæsem strangulatum in vermem, per ebulli-

tionis

tionis putrefactionem. Sed hoc non facimus nos, facit autem natura, cui administramus. Similiter, & metalla non mutamus, ſed natura, cui ſecundum artificium materiam præparamus: quoniam ipſa per ſe agit, non nos, nos verò adminiſtratores illius ſumus. Hæc Geber Abenhaen, vel Ebenhaen. Auguſtin. item ait De Trinit. lib. 3. *Sicut ergo nec parentes dicimus creatores frugum, quamuis eorum extrinſecus adhibitis motibus iſta creanda Dei virtus interius operetur.* Hæc ille. *Ars enim imitatur naturam, & in quibuſdam corrigit & ſuperat eam, ſicut iuuatur natura infirma, medicorum induſtria.* Hæc Daſtinus lib. 1. *Ars namque ſæpè naturam, ſi quando impediatur, adiuuat.* Geber lib. 1. cap. 9. Artificium in multis naturæ defectum complet. Sunt & qui capillos mulierum in ſerpentes verti poſſe aſſerunt. Videmus etiam & lapides, & ranas è cælo decidere, & lapides in renibus & veſica hominum gigni.

Auicenna lib. De anima, dictione prima, cap. 1. ait, *De hordeo poteſt facere homo viuentem. Nam ſi accipias ſtercus equinum, quod non eſt aliud, quàm hordeum, & mittas in loco calido apto, ex illo procedent beſtiæ, quas vocant Abumes: quemadmodum muſcæ de putredine aëris, & pediculi de humorum hominis putredine oriuntur.* Hæc Auicenna.

Sic enim vi quadam occulta, abdita, & mira natura diſpoſitione, atque ſolertia hominibus ignota, virtutes ſeminariæ prorumpunt in ſpecies debitas ſuis modis & finibus determinatis à natura, vt ait B. Auguſtin.

Quia, vt dicit Ariſt. *Ex quolibet non fit quodlibet, ſed determinatum ex determinato.*

Nihilque conuenit rei (inquit Io. Daſtinus lib. 1.)

niſi

niſi quod propinquius eſt ei ex ſua natura.

Idem Daſtinus, *Natura creantur principia, & arte de illis fiunt compoſita: ſic etiam lapis noſter arte perficitur, quoniam vt perficiatur, eſt aptus natus per naturam: tamen natura non habet motum vt fiat Elixir completum, niſi operatione perficiatur & arte.*

Præterea, vt ſcribit Theophraſtus lib. De hiſtoria plantarum 2. cap. 6. *In animalium genere mutationes naturales cernuntur, vel temporis ratione, vel pro locorum mutatione, vel generatione. Nam ex tinea, eruca, tum ex ea papilio gignitur. Inq; aliis pluribus hoc euenire notatum eſt. Item ſiſymbrium*, vt idem ait, *niſi à cultura coërceatur, in mentam mutari videtur.* Hæc ille.

Albertus lib. mineral. 3. cap. 2. *Prima materia metallorum eſt humidum vnctuoſum, ſubtile, quod eſt incorporatum terreſtri ſubtili fortiter commixto, ita quòd plurimum vtriuſque non tantum cum plurimo vtriuſque, ſed etiam in plurimo vtriuſque.*

Ariſtot. lib. 3. Meteor. cap. 15. dicit, Metalla fieri ex aqueo halitu, & ſicca exhalatione, quæ ſunt ar. vi. & ſulphur. Metalla autem omnia, vt ad rem redeam, fiunt ex vna eademque materia propinqua, vtpote ex ar. vi. & ſulphure, quod omnes aſſerunt. Differunt tamen forma, id eſt, puritate & coctione ſeu digeſtione. Spoliatio verò accidentium, vel formarum ipſarum eſſentialium corruptio, & aliarum introductio, poſſibilis eſt, & in habentibus ſymbolum facilis eſt tranſitus vnius in alterum. Quare metallorum eſt tranſformatio. Nam vt circularis eſt generatio elementorum, ita & metallorum ex ſe inuicem:

quod

quod Hermes Trismegistus, & alij philosophi asserunt. *Et elementa vicissim inter se generantur & corrumpuntur: materiam ergo primam communem inter se habent, atque eandem. Differunt autem forma & specie.* Albertus de mineralibus lib. 3. cap. 6. *Inter habentia symbolum in materia, & virtutibus & potentijs naturalibus facilis est transmutatio adinuicem.* Idem lib. 3. cap. 6.

Gaspar De elementis lib. 1.

Nec te cõmouere debet quod scribit Titelmannus in suo cõpendio philosophiæ naturalis, lib. 1. cap. 24. de cœlesti materia propter perfectionem & potentiam formæ potentissimæ in informando, quæ illi data est ab initio, eam de forma in formam transire non posse, quoniam agens naturale deest, quod illi possit vel aliam imprimere, vel suam auferre. Non enim propterea ille concludit idem accidere rebus inferioribus naturalibus. Ait enim cap. 25. occasionem similem non habere, cùm priuatio non sit vera causa per se effectiua ipsius transmutationis de forma in formam, sed tantùm occasio & causa sine qua nõ: nisi enim in materia esset priuatio formarum absentium, & nisi eas esset apta habere, quas non habet, nunquam de forma transmutaretur ad formam. Dicit autem huius transmutationis veram & efficientem causam esse agens naturale, quod prædominans impressiones formæ inexistenti contrarias, & formæ quam ipsam vult introducere, conuenientes imprimit in materiam, sicque eam de forma transire facit sua actiua virtute, in formam.

Respiscant, rogo, qui naturam ipsam omnium parentum solertissimam, omnemque philoso-

phiam

phiam euertere audent, hancque Chemiam naturalem philosophiæ partem meliorem, admirabilem, & occultam, humano generi apprimè necessariam, suæ genitricis naturæ æmulam, quæ circa rerum naturas, causas, & virtutes abditas, maximè generis mineralis, versatur, ignoranter rident. Quam Hermes ille Trismegistus veram, sine mendacio, certam, verissimam appellat: & quam probant Plato, Eustathius, Suidas, Solinus, Strabo, Plinius, & alij permulti, & quam Geber, donum Dei altissimi, & benedicti, sublimis, & glorioſi esse asserit. Cuius miro artificio componitur puluis ille Regius, siue Sal fusile, oleum, siue sulphur naturæ non vrens, terra philosophorum, Elixir, aurum potabile, seu philosophorum, Aqua vitæ, tinctura, lapis pretiosus, Indus vel Indicus, seu philosophicus, vel Medicina, quæ in tria rerum genera, animale, vegetale, & minerale, actiones mirandas facit, vt tertio capite fusiùs tibi explanabitur. Obid enim veteres philosophi lapidem illum, animalem, vegetalem, & mineralem esse dixerunt. Vnde Arnaldus in Rosario: *Alchymia est vna pars celata philosophiæ naturalis, præter alias partes necessarias: ex qua ars vna constituitur, cui non est par.* Illa enim lapides precioſi imperfecti, perficiuntur; corpus humanum ægrum sanitati restituitur, & metalla imperfecta in aurum vel argentum transmutantur vno quodam corpore medicinali vniuersali, ad quod omnes particularitates medicinæ sunt reductæ & infusæ. Faxit autem Deus opt. max. ne perniciosè incidas in manus & laqueos istorum impostorum, qui circa res

Lib 3. ca. 91.

Quare lapis dictus est animalis, vegetalis, & mineralis.

Alber. de Miner. l. 3. cap. 9. *qui per alba albificat, & per citrina citrinant*, &c.

ca res inutiles, vel fortaſſe prohibitas, tincturas albas, aut rubras ſophiſticas, augmentationes, multiplicationes, & extractiones auri (vt falſo loquuntur) operam ſuam miſerè ludunt, ſcienter & malitioſe plebem paſſim, cui multa, vel aureos montes pollicentur, fallentes. Variis enim & vanis laboribus ſophiſticis facultates ſuas & aliorum conſumunt, falſis, periculoſis, damnoſis, ac ſophiſticis ſtudiis praxeos & mille impoſturis tranſigunt æuum, omnemque vitam deterunt, quorum nonnulli pocula, alij fortunas, alij luxus, alij honores, alij turpiſſimas libidines ſequuntur. Vnde malè audit aliquando apud multos illa vera, naturalis, rara, abdita, ac diuina ars Chemica, imò ſcientia tam ſupernaturalis, ita vt illuſio, & mera deceptio habeatur, & credatur. Iſtos nebulones, ſycophantas, impoſtores, ſophiſtas nihili facias, aſperneris, & longè arceas ab animo tuo, qui profectò philoſophi Chemici vocabulo digni non ſunt: quin potiùs ſynceros, ſiue probatos libros Chemicos, philoſophiamque ipſam naturalem diu, multùm, & anxiè, non lucri, aut gloriæ gratia prorſus amplectaris & euoluas: Chemiamque illam ſublimem, cœlitus demiſſam à patre luminum ſuſpicias, illique conſecratis faueas, & bene preceris. Ars enim illa in potentia diuina ſeruatur, & cui vult elargitur & ſubtrahit, qui eſt glorioſus & ſublimis, & omni iuſtitia & bonitate repletus. Cui ſemper agendæ ſunt gratiæ, & laudes decantandæ, pro ineffabili illius bonitate, & innumeris bonis naturæ hominum præſtitis. Præterea ne incidas in quorundam huius

In ſophiſtas & impoſtores.

Geber lib. 1. cap. 7.

pretio-

pretiosissimæ artis calumniatorum nugas, loquacitatem, & scripta, qui cùm in multa tempora ætatis suæ libros aliquot de hac arte scriptos per transennam & ignarè euoluerint; tanquam desperati, illam miserè contemnunt, & scriptis suis dedecorare student, variis ac falsis receptis suis de auro potabili conficiendo. Contemnunt enim quod ignorant, vel fortasse ab impostoribus & sophistis decepti, vel suæ humanæ sapientiæ & eloquentiæ inhærentes, falso sibi persuasi, se illam artem Chemicam, ex industria antiquorum philosophorum, imò diuinitus, obscurè scriptam, intelligere posse.

Scientia no habet inim cum præt ignoranten

Panormitanus iurisperitus super 5. decretalium, tit. De sortilegiis, cap. 2. Ex tuarum tenore.

Eodem enim loco dicit Panormitanus Alchymiam esse artem veram, & non prohibitam: sophisticatores autem & falsarios esse reprobandos. Et citat Oldra. & Ioan. Andr. Prætereà addit videndum esse B. Tho. in 2. 2. q. 77. Et de hoc per Bald. in l. 1. quæ sunt regu. in vsibus feudorum. Et videndum Abbatem, & Hier. de Zanetinis in repe. cap. 1. De accu.

Hippocrates libr. 1. prognosticorum, cap. 1.

Oportet igitur agnoscere talium naturam affectionum, quantum supra vires corporis sit, pariter & si quid in morbis diuinum habetur, illius quoque ediscere

Veteres in legunt, *Est a tem in medici na quoddã cæ liste donum.*

 prouiden-

Claruit anno Domini 141.

prouidentiam. Aſcribitur Galeno de illa ſumma & occulta medicina locutum fuiſſe tertio Tegni (vt vocant) Canone, vtilitas verò vtrorumque.

Lulli. in praxi teſta. c. 27

Præterea an morbis depellendis hydrargyros, ſiue argentum viuum, accommodari poſſit, dubitat

De ſimpl. l. 9 cap. 59.

Galenus, quia illius vim & naturam occultam ignoraſſe fatetur, propterea quòd eius periculum aſſerit non feciſſe: neque quòd interimat ſi deuoretur, neque vbi foris admotum ſit.

Auicenna lib. 2. tract. 1. cap. 4. De operation. medicin. ſingular.

Virtus autem quæ diuidit & ponit vnamquanque complexionem ad partem quam meretur, ita vt non ponat virtutem reſolutiuam in partem materiei, quæ effunditur ad membrum, neque infrigidit atiuam in latere materiei effuſæ ab eo, eſt natura docta obedire creatori ſublimi & glorioſo.

Idem libello De mineralibus, qui vulgò quartus Meteor. Ariſtotelis appellatur.

Sciant artifices Alchemiæ ſpecies ſiue formas metallorum verè tranſmutari non poſſe, niſi fortè in primam reducantur materiam, & ſic in aliud, quàm prius, permutentur. Hoc theorema ſiue ſit Auicennæ, ſiue Ariſtotelis, ita intelligas: *in primam materiam*, id eſt, *generi metallico proximam.* Illa autem eſt ar. vi. & ſulph. & non in primam primæ, ſeu remotam materiam: quia omnium rerum vna eſt materia. Nam vt prima materia propinqua hominis, eſt

vnio

vnio ſeminis vtriuſque parentis, viri & fœminæ: & prima materia propinqua metalli, eſt vnio argenti vi. & ſulphuris: Ita & prima materia propinqua Elixiris ſeu Medicinæ Chemicæ, eſt vnio corporis & ſpiritus, ad abbreuiationem quidem operis. Geber l. 3 ad finem.

Idem lib. De anima, dictione prima, cap. 2.

Si aurum & argentum non viderem, dicerem quòd non eſt magiſterium. Sed quia video, ſcio magiſterium eſſe verum.

Idem lib. & c. eiſdem.

Quæſiuerunt ab alio philoſopho, quid diceret de magiſterio lapidis: dixit, Per Deum ego reuelabo vobis, & non negabo. Qui accipit quod debet, & miſcet ſicut debet, & operatur ſicut debet, procedet inde quod debet procedere. Et qui dat medicinam illam ægroto ſicut debet, & quantum debet, exibit quod debet. Nullus enim Philoſophus fuit, qui negaret magiſterium, qui eſſet ſapiens.

ABVHALI in epiſtola de re tecta, ſi modò alius eſt ab Auicenna, cuius nomen fuit Haſen, & cuius pater fuit nominatus Hali, vnde dictus eſt Ebenhali, id eſt, filius Hali. Et quia filium habuit nomine Hali, dictus eſt Abuhali, id eſt, pater Hali.

Et nos quidem quod natura facit in mille millibus annorum ſecundum naturam, facimus illud idem artificialiter in tempore breui, ſicut in die vna, vel in vna Idem aiunt Geber, lib. 1. cap. 11. & ad finem l. 3

Rodian. l. 3. verborũ c. 4. & Albertus l. propoſition. propoſ. 5.

hora diei, cum medicinis propinquis, quamuis tamen in longo tempore præparentur, reducendo ipſa corpora corrupta in ſua minera ad ſubſtantiam claram & mineram incorruptam.

Idem.

Inquiramus ergo tincturam quam ignis non corrumpat, & ſubſtantiam quæ permiſceatur liquefactis, & ſubſtantiam conſolidatiuã & coagulatiuam, & adunatiuam, & fixam ſuper ignem, & ingenium ad permiſcendum iſta ad inuicem, ita vt fiant vniendo vna ſubſtantia, in quam ignis non imprimat, & tingat cum eo quod eſt in ea de tinctura, & permiſceatur cum ipſo quod eſt in ipſa de ſubſtantia permiſibili, & conſolidetur cum eo quod eſt in ipſa de ſubſtantia conſolidatiua, & figatur ſemper cum eo quod eſt in ipſa de ſubſtantia fixa. Si ergo peruenimus ad has quinque res, perueniet ad nos intentio noſtra.

Idem ait Geber ad finẽ l. 3.

Rhazes libro cui titulus, Lumen luminum.

Corpus ſpiritale factum occultum eſt fermentum ratione ingreſſionis. Nam corpus eſt forma, & ſpiritus eſt materia. Materia autem non poteſt ſubſiſtere abſque forma. Sic anima mediante ſpiritu, non poteſt eſſe in lapide noſtro, niſi mediante corpore.

Idem libro De diuinitate.

Oleum quod ſupernatauerit, auferatur tamdiu, donec nulla nigredo appareat magis, & rotunda nubecula aſcendat, quæ relinquenda eſt, donec ipſius ſublimatio ſit formata.

Haly.

Totum artificium in vno lapide continetur, cui nihil additur, aut commiſcetur in toto, aut in parte, donec opus perficiatur.

Idem.

Aqua noſtra non eſt ſimplex, vel nubis. Aqua enim eſt anima Lapidis. Hæc citat B. Thom.

Idem libro Elixiris.

Hermes dixit in ſuo decreto, quòd vna pars iſtius elixiris cadit ſuper 1090. Rogo te frater ſuper fidē Dei, ne tantum ſecretum alicui oſtendas, niſi filio noſtro. Et quicunque hoc magiſterio noſtro ſecreto dignus fuerit, erit noſter filius, & Deus alleuiet ſuper ſe. Et cùm exaltatus fueris ſuper omnes circulos huius mundi lunaris, memento tunc viſitare pauperes, pupillos, & viduas, & tales ſimiles in tribulatione eorum, vt valeas in die iudicij audire verbum Dei promiſſum, Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum eſt ab origine mundi. Matth. 25.

Dioſcorides lib. 3. cap. 115.

Sulphur optimum exiſtimatur viuum, quod Apyron vocant, nitedulæ modo ſplendidum, perlucens, minimè lapidoſum, &c. Lege in illud caput Corollarium Barbari, cui in illa arte Chemica ſulphur eſt vice maris: hydrargyros verò, id eſt, ar. vi. fœminæ, vt Democritus propterea omnium metallorum ſpumam eſſe argentum viuum prodiderit.

Sulphur naturæ non vrens.
Lamina Cryſtal.
Terra alba foliata.

ARNALDVS à Villa noua, libello qui vulgò teſtamentum eius inſcribitur.

Lapis Philoſophorum de terra ſcaturiens in igne perficitur, ſeu exaltatur, limpidiſſimæ aquæ potu fatiatus ad minus horis duodecim, vndique viſibiliter tumens.

Idem, in Roſario cap. 3.

Eſto longanimis, & non feſtinanter extrahas tincturam, nec feſtinanter aut velociter quæras perficere, &c. Et ad finem eiuſdem capitis ait: *Ideo chariſſime indiges, quòd in diſſolutione lapidis labores, ſcilicet partes ſuas puriores diſgregans ab impuris, vt gratioribus partibus abiectis, opus cum leuioribus perficiatur.*

Idem libro de Medic. ſimpl.

Aurum potabile quid.

Corpus diſſolutum in aqua quæ dicitur perennis, eſt Aurum noſtrum potabile.

Practica Valeſci de Tharanta, quæ aliàs Philonium dicitur, libro 5. De Cura ſtranguriæ.

Et ſine dubio lapis, ſiue medicina philoſophorum, inter proprietates optimas & operationes quas perficit in corpore humano, habet proprietatem frangendi lapidem in renibus & veſica, & mundificandi vtrumque, vt dicit Berienſis.

Conciliator differentiarum Petri Aponenſis medici ac philoſophi differentia 59. litera P.

Spiritus ſumitur pro corporibus Alchymicis ſubli-

matis

matis ſubtilibus metalla tranſmutantibus, ex quibus Elixir, id eſt, lapis philoſophorum conſtruitur.

Plinius.

Lapis noſter, eſt aqua extracta & ſeparata à corpore noſtro, quæ dicitur prima materia.

Idem.

Et ſcito fili, quòd lapis albus habita materia primâ perfici poteſt intra annum philoſophicum, qui dicitur menſis vulgaris.

Idem.

Et iſtud Elixir, quod Medicina perfecta vocatur, haber virtutem ante omnes medicinas & potiones Hippocratis, Galeni, Auicennæ, & omnium philoſophorum, ſanandi infirmitates omnes hominum, & liquabilium imperfectorum. Summa & vera medicina quæ.

BERNARDVS Comes Treuerus in libro reſponſorio ad Tho. de Bononia Caroli Regis octaui medicum.

Sunt quædam Mercurij ſublimationes ab eius proprijs corporibus, quæ ſibi per intima amalgamando conunguntur & commiſcentur, ex quibus pluries releuatus, & reconiunctus, ſuperfluitates reiicit, & amittit, & non confunditur in natura. Et ideo vero artifici prodeſt in ſpeciebus metallicis ſoluendis.

Idem.

Sed medicina noſtra fixa, mirabiliter prodeſt tam ad homines, quàm ad metalla.

MARSILIVS Ficinus lib. De vita cœlitus comparanda cap. 3.

Proinde ſcimus viuentia omnia tam plantas, quàm animalia per quendam ſpiritum huic ſimilem viuere, atque generare. Atque inter elementa (quod maximè ſpirituale eſt) velociſſimè generare, perpetuoq; moueri quaſi viuens. Sed quares interea, Si elementa atque animantes generant, cur lapides & metalla non generant, quæ inter elementa & animantes media ſunt? Quia videlicet ſpiritus in eis craſſiori materia cohibetur, qui ſi quando ritè ſecernatur, ſecretúſque conſeruetur tanquam ſeminaria virtus poterit ſibi ſimile generare, ſi modò materia cuidam adhibeatur generis eiuſdem, qualem ſpiritum phyſici diligentes ſublimatione quadam ad ignem ex auro ſecernentes, cuius metallorum adhibebunt, aurúmque efficient. Talem vtique ſpiritum ex auro, vel ex alio ritè tractum atque ſeruatum, Elixir Arabes aſtrologi nominant.

Quę metalli ſpiritũ ſiue igneum vaporem Heraclitus animã eſſe metalli dixit.

ARISTOTELES libro De ſecretis ſecretorum ad regem Alexandrum cap. 65.

In primis ô Alexander tradere tibi volo ſecretorum maximum ſecretum, & diuina potentia iuuet te ad perficiendum propoſitum, & ad celandum arcanum. Accipe ergo Lapidem animalem, vegetalem, & mineralem, qui non eſt Lapis, nec habet naturam lapidis, & c. Diuide ergo ipſum in quatuor partes, & qualibet pars habet vnam naturam. Deinde compone ipſum æqualiter & proportionaliter, ita vt non ſit in eo diminſio, aut repugnantia, & habebis propoſitum Domino cedente.

Ariſt metallicum omnem nominat. & hoc Pythagoſabam.

Praterea

Præterea idem ait, *quando habueris aquam ex aëre, aërem ex igne, & ignem ex terra, tunc habebis magisterium.*

ALEXANDER Imperator in epistola quadam.

Homo noster antiquus, est draco noster. Iste comedit caput suum cum cauda sua. Et caput & cauda est anima & spiritus, & anima & spiritus sunt creati de luce, & hoc & hoc ex oriente & occidente per expellentem nocumenta. Non mentior, quia quod dixi, vidi in civitate.

Geber lib. 3. cap. 79.

Iam igitur laudetur sublimis naturarum Deus benedictus & gloriosus, qui nobis omnium medicinarum revelavit seriem, cum illius experientia, quam illius inflagationis benitate, & nostri laboris instantia perquisivimus, & oculo vidimus, & manu tetigimus complementum illius nostro magisterio indagatum.

ALBERTVS cognomento Magnus Ratispon. Ecclesiæ Episcopus lib. miner. 3. cap. 1.

De transmutatione horum corporum metallicorum, & mutatione unius in aliud, non est physici determinare, sed artis, quæ est Alchymia. Est autem optimum genus huius inquisitionis, & certissimum, quia tunc per causam uniuscuiusque rei propriam, res cognoscitur, & de accidentibus eius minimè dubitatur, nec est difficile cognoscere.

Virgilius lib. 6. Æneidos.

Duc nigras pecudes, ea prima piacula ſunto.

Et paulò pòſt.

Ramus Aureus quid.

Accipe quæ peragenda prius, latet arbore opaca
Aureus, & foliis & lento vimine Ramus,
Iunoni inferna dictus ſacer, quem tegit omnis
Lucus, & obſcuris claudunt in vallibus vmbræ.
Sed non antè datur telluris operta ſubire,
Auricomos niſi quis decerpſerit arbore fœtus:
Hoc ſibi pulchra ſuum ferri Proſerpina munus
Inſtituit: primo auulſo non deficit alter
Aureus, & ſimili frondeſcit virga metallo.
Ergo alte vestiga oculis, & ritè repertum
Carpe manu: namque ipſe volens, facilíſq; ſequetur
Si te fata vocant, aliter non viribus vllis
Vincere, nec duro poteris conuellere ferro.

Idem ecloga 6.

Dum canit Heſperidum miratam mala puellam.

Heſperides enim appellatæ ſunt Heſperi fratris Atlantis filiæ, quæ habebant hortos nemore aurifero pretioſos, vbi erat draco cuſtos pervigil mala aurea vigilanter obſeruans, quem interfecit Hercules, pomaque aurea retulit ad Euryſthea. Iuxta Heſiod. in Theog. Ouid. 10. Metamorph. & Theocritum in Comaſte. Hanc autē fabulam & figmenta, Euſtathius & Suidas auctores Græci celeberrimi ad Chemicam artem referunt. Hæc Vuillichius in poſterioribus ſcholiis in 6. eclogam Virgilij.

Suidas.

χημεία ἡ τοῦ χρυσοῦ, &c. Id eſt, Chemia, eſt auri & argenti

genti confectio, cuius libro Diocletianus perquisitos cussit, cò quòd Ægyptij res nouas contra Diocletianum moliti fuerant, durius atque hostiliter eos tractauit. Quo tempore etiam libros de Chemia auri & argenti à veteribus conscriptos conquisiuit, & exussit, ne deinceps Ægyptiis diuitiæ ex arte illa contingerent, néve pecuniarum affluentia confisi in posterum Romanis rebellarent. Hæc ille. Vide Orosium lib.7.cap. 16. Et Constantinum diaconum in vita Diocletiani Cæsaris. Anno Christi 296.

Idem.

Τὸ δὲ ἐχ ὡς ποιητικῶς, &c. *Id est, Hoc autem non vt ficticie dicitur, sed liber erat in velleribus conscriptus, continens quomodo per Chemiam fieri debeat aurum.* Hæc ille. Vellus aureum quid.

Cæterùm, multi libri de hac arte Chemica, præter à nobis citatos, Arabicè, Græcè & Latinè scripti desiderantur. In quorum numero tres in Regia Galliæ bibliotheca, Græcè & manu scripti asseruantur, Zosimus, de secreta arte & compositione aquarum ad χρυσοποιΐαν. Isaac monachus, qui scripsit ἀργύρου μέθοδον. & Blemidas, περὶ χρυσοποιΐας. Libri de arte Chemica scripti Arabicè, Græcè & Latinè.

Arabicè enim scripserunt, Geber ille Abenhaen. vel Ebenhaen. Habebacar, Markos, Ydrid, Yesid Constantinopolitanus, Albumazar, Auicenna, siue Abuhali, id est, pater Hali, Rhazes, Hali, Morienus, Alphidius, Maria, Calid Babylonius de secretis secretorum, Adros, Chora, Carab. Seneca ad Adros Regem Arabiæ, & Sedacerius.

Græcè

Græcè verò desiderantur, Olympiodorus Alexandrinus, Osthanes, Pelagius Aphricanus, Zosimus, Isaac monachus, Blemidas, Theophilus, Synesius, Ptolemæus, Euclides, Apuleius, Heliodorus ad Theodosium, Dardanus, Demetrius, Democritus, Aristoteles de Mineralibus libr. 3, Theophrastus, Albugazal præceptor Platonis in hac arte, Plato iunior. in cuius Aphorismos, seu scholia commentarium scripsit Hameth, siue Hamech, & Seneca.

Latinè autem, Ioannitius, Rosinus, Ephistus, Florus, Almazatus ad Archiepiscopum Saragotiæ, Bernardus Comes Treuerus qui turbam Philosophorum à se collectam, & aliam ab illa quæ passim circunfertur, & quam sæpè citat, scripsit. Ray. Lulli. Ioan. à Rupe scissa. Pontius, Hortulanus, Clemens de secretis naturæ. Gilbertus Cardinalis. B. Ægidius eremita, cui ascribitur Canticum regium carmine Gallicè scriptũ in honorẽ Conceptionis beatæ Mariæ. Magister Hospitalis, Androicus episcopus, Petrus & Durãdus monachi, Valerandus de Bosco, Theodorus, Petrus à Villa noua frater Arnaldi, Sũma textualis, de sacro Bosco, B. Thomas de essentijs essentiarum & eiusdem breuiloquium, Stephanus, cuius est liber De magna & sacra scientia, Ioan. Dastinus Anglus, Holcot, Scotus, G. Parisiensis, Bernardus de Grauia, Dumbeleius, Aloisius Marlianus, Regor, Richardus anglicus περὶ χημείας, cui titulum fecit Correctorium, & Ianus Lacinius, à nonnullis visi, & alij permulti à quibusdam, qui illos huius artis studiosis prodere nolunt, auidè

& secretò,

& ſecretò, vt olim libri Sibyllini, aſſeruati. Sunt & alij quamplurimi libri auctoribus incertis. Multi etiam gallicè adfabrè ſcripti. Inſuper multi hanc artem Chemicam exercuerunt, ad finemq. illius, & pulueris compoſitionem feliciter peruenerunt, qui ab Auicenna lib. De anima, dictione prima, ad finem cap. ſeptimi; & à Vincentio in ſpeculo naturali, enumerantur.

Ioan. Picus Mirandula libro De dignitate hominis.

Veteres conſueuerunt res diuinas, altas & ſublimes, ſub velo multorum ænigmatum, & fabularum poëticarum deſcribere.

Veteres enim permulti ſub fabulis poëticis tanta myſteria huius pretioſiſſimæ artis, & naturæ ſecretiora tractauerunt, & data opera occulue-
runt. Nam fabulas, de dracone quem Cadmus interfecit, qui poſtea admonitu Palladis, interfecti dentes ſeuit, vnde extiterunt illi terrigenæ fratres. De ſacrificio Hecati apud Orpheum. De Medæa, quæ Æſonem filium Iaſonis in iuuentutem reſtituiſſe fingitur. De Saturno, qui Cælo patri ſuo genitalia abſcidit, & in mare proiecit, ex quorum commixtione ſanguinis cum ſpuma maris Venus inde procreata eſt. De eodem, qui dicitur filios, mox vt nati ſunt, comediſſe. De Æſculapio qui eos ſuſcitabat qui iam fere erant extincti. De Ioue, qui ſeſe conuertit in pluuiam auream. De pugna Herculis & Anthei. De oculis Argi in pauonis caudam conuerſis. De Orpheo. De Pyrrho & Deucalione. De Androgynis ſeu Herma-

Poëtarum figmenta Chemica.

Hermaphroditis. De Gorgone, qui omnes ſe conſpicientes in lapides conuertebat. De Mida qui annuente Baccho, quicquid tangeret, in aurum conuertebat. De Ioue conuerſo in aquilam, qui ſubuolauit cum Ganymede in cælum. De Dædalo & Icaro. De nube ſpiſſa cum qua Iupiter circumdedit Io. De Phœnice, qui ſemper reuiuiſcit. De Salamandra. De dracone, qui ſuo graui halitu homines interficit. De Demogorgone, vt ſcribit Boccatius, abauo omnium deorum gentilium & ab omni parte circumdato tenebris, nebulis, caligine, habitante in mediis terræ viſceribus, qui vbi natus fuerit, veſtitur quodam viridi pallio, humiditate quadam aſperſus, & non prognatus ab aliquo, ſed æternus, & parens omnium rerum. De Vulcano, qui cùm recèns natus turpis eſſet & deformis, præcipitatus fuit in inſulam Lemnos. De Helenes pharmaco, quod luctus, bilis, malive obliuia cunctis bibentibus inducebat: & ſimilia poëtarum & philoſophorum antiquorum figmenta, & ænigmata, Euſtathius, Suidas, & alij auctores grauiſſimi, ad Chemicam artem referenda eſſe interpretantur. Etiam ſub variis ædificiis, quale fuit Labyrinthus. Picturis, imagunculis, quales erant Sileni. Characteribus, monſtris, quales erant Sphinx, facie puellari, alis volucris, & pedibus leoninis: & Chimæra, prima parte leonis, imagine, ac ingenio, media draconis, poſtrema capræ. Et animalibus variè depictis & tranſmutatis, quæ in templorum foribus & palatiis, inſculpta erant. Huius generis & figmenti, eſt Nicolai Flametij ænigma, quo effin-

Sileni Alcibiadis.

Anno Dom. 1393.

guntur

guntur duo ſerpentes, ſeu dracones, quorum vnus eſt alatus, alter verò minimè, & vnus leo alatus, &c. Quod hodie in beatorum Innocentum cœmeterio Lutetiæ Pariſiorum conſpicitur. Quæ à doctiſſimis tantùm, qui huius Chemici ſecreti tam rari, tam latentis, tam cœleſtis theſauri, haberent cognitionem, intelligebantur. Sic Pythagoras, & Plato ſuam philoſophiam numeris ſuis obſcurarunt. Deum enim, & animas noſtras, & cuncta quæ ſunt in mundo numeris conſtare aſſeruit Pythagoras, ex eorumque concentu & harmonia vniuerſa gigni. Et Ariſtoteles libros aliquot à ſe editos perinde ac ſi non fuiſſent editi, quadam ad Alexandrum epiſtola, teſtatur. Vides ergo artem Chemicam non eſſe artem nouam, aut incertam, vt ignarum vulgus putat.

DE PVLVERIS,

SIVE

MEDICINÆ PHILOSOPHORVM,

ET AVRI POTABILIS

materiâ & compositione,

CAPVT SECVNDVM.

Minima pars fœcum sufficit.

Ignis secretus.

Thermæ philosophorum

Balneum Mariæ.

ILLA enim fit, ex pura argenti vini substantia, vice seminis fœminæ, siue materiæ ac argenti viui, & ex mediocri & pauca sulphuris mundi auri, vel argenti, connaturalis & homogenei, vice maris, siue formæ ac sulphuris: igne artificiali, leni, æquali, humido, aëreo, vapido, exhalabili, propinquo natura, subtiliter, & continenter mouente, digerente, & excitante tantùm, & non vincéte, virtutem mineralem formatiuam, siue coadiuuante proportionalem & naturalem ignem, optima commixtione coniunctorum, fœcibus heterogeneis primùm suauiter, & magno ingenio sublatis, ad solutionem, & fixionem fusilem, permiscibilem, ignibus inexpugnabilem, & cum omnis perfectionis differentia perficientem, siue transmutantem, frequenti sublimatione, seu contritione & assatione deductorum. Interea dum plura de Harmonia Chemica, principiis naturalibus rei metallicæ & artis, ac operibus tum naturæ, tum artis, tibi per otium scribimus, hæc sufficiant, & boni consule.

DE

DE PVLVERIS,

SEV

MEDICINÆ PHILOSOPHORVM,

AC AVRI POTABILIS, MIRA,

naturali, occulta, ac diuina vi, actione, & operatione in tria rerum genera, Animale, Vegetale & Minerale.

CAPVT TERTIVM.

PVLVIS ille Chemicus, siue lapidem philosophicum, siue salem fusilem, siue sulphur, siue Elixir, siue medicinam, siue Aurum potabile appelles, miram certè vim habet in tria rerum genera, animale, vegetale, & minerale. Vnde veteres philosophi, animalem, vegetalem, & mineralem esse dixerunt. Nonnulli enim appellant Animalem, quia animam & spiritum habet: vel, quia aqua est anima eius & vita, quæ corpus seu terram viuificat & nutrit. Vegetalem, quia vigescit, alitur, & vegetatur appositiuè, crescitque siue multiplicatur, aut virtute, aut quantitate. Mineralem, quia à minerali-bus extrahitur.

Quare dictus sit, animalis, vegetalis & minralis.

Multiplicatio duplex.

In Animale quidem. Nam omne animal, siue hominem, siue brutum, ægrum intrinsecus vel extrinsecus, ad sanitatem breuissimo tempore restituit. Quia qualitates primas, siue elementa ipsa, quæ à naturali symmetria deflectunt, &

Mira vis lapidis, siue medicinæ Chemicæ, ac auri potabilis in genus animale.

actiones labefactatas, humoresque peccantes intemperam: ctorum ac corruptionis causas, siue internas & à se, siue extrinsecus incidentes, ad naturam suam reducit. Est enim ferè incorruptibilis, temperata per elementa ipsa purificata, & secreta à fæcibus quatuor elementorum, quæ sunt corruptionis causa potissima: ideo temperatum corpus & sanum efficit, veluti spiritus vitæ, cuius vi, & ope, natura digerit indigestibile, & omne indigestum educit, omnes qualitates superuacuas & peccantes abscindit, spiritum viuificat, molle indurat, durum mollificat, spissum rarefacit, tenue inspissat, macrum impinguat, pingue extenuat, calidum refrigerat, frigidum excalfacit, humidum desiccat, siccum humectat, & calorem naturalem, seu humidum substantificum corroborat & confirmat. Estque veluti (vt multi scribunt) medicinale corpus vniuersale, ad quod omnes medicinarum particularitates facultatesque sunt reductæ ac infusæ. Propterea quòd illa est quinta veluti quædam natura, à veteribus philosophis inducta, siue essentia, & anima tenuissima, purgatissima, putrefactioni, seu corruptioni diutissimè plurimumque resistens, & quàm ægerrimè & laboriosissimè corruptibilis, in æqualitate, & homogeneitate consistens, soluta ab omni concretione mortali, cœlestis, simplexque elementorum substantia, veluti temperata ex ipsis elementis purificata, secreta à materia crassiori, & superfluitate heterogenea quatuor elementorum, sublimatione illa Chemica. Vnde Eusebius lib. contra philosophos, cap. 44. Socrates & Plato ideas seiunctas

Fæces impediunt quintã naturam. Vnde ait Hermes, *Terram separabis ab igne, subtile à spisso, & Alphid. Fæces proice.*

Quinta natura seu essentia. Hyle. Idea.

seiunctas à materia, substantias existimant. Arist. contrà, lib. 1. De cœlo cap. 2. Nam Elixir seu puluis ille philosophorum, aut aurum potabile, ex homogenea, purissima, eademque subtilissima metalli fit substantia, cuiuis humori permiscibili. Quid autem inuenias sub cœlo magis homogeneum magisque similare, tenuioris substantiæ, temperatioris naturæ, corruptionique, seu putrefactioni minus obnoxium, ipsa pura metallorum, siue ar. vi. substantia? Elementa enim, vt Aristoteli placet, rerum naturalium in suo centro sunt purissima. Ergo partibus heterogeneis, quæ sibi per accidens superuenerunt, sublatis, remanebit res purissima & homogenea, veluti eius semen, spiritus atque anima. Non est ergo quòd mireris, aut inscius negare audeas, illam vim Elixiris abditam, & admodum quàm paucis cognitam, vel creditam, nisi & velis Galenum, & quod experimento patet, mirari, aut negare, cùm inducit scepticas vocatas facultates, causticam caliditatem possidentes, sed propter substantiæ tenuitatem citra dolorem adurentes. Num miraris, & negare desinis, cùm videas ar. vi. ceu metalli substantiam, igni, aëri, aquæ, terræque absque læsione ferè peruiam, & ob substantiæ homogeneitatem per minima vnitam & commixtam corruptioni diutissimè resistere, & quibussuis iniuriis subuerti ferè non posse, quod certè nulli alteri rei generis siue animalis, siue vegetalis, contingit? Arnaldus lib. De secretis naturæ cap. 1. *Solus Mercurius est incombustibilis & aëreus, quod perfectionis est signum.* Prætereà quid dicas de auro, quod

Elixir, e mediocri & purissima a vi. fit substa tia

Libro 1. de simpl. 9. cap. de conia. Propter maximam subtilitatẽ, maximè & ci tissimè agũt & minimè lædunt

quantumuis ignitum, non minuitur, imò vel Aristotele teste ad finem 3. Meteor. omnia metallica vruntur, quòd siccam exhalationem habeant. At aurum, vnum omnium nequaquam vri solet, & vt testatur Plinius, quò sæpius ardet, redditur perfectius, ob æqualem ar. vi. & sulphuris in eius generatione concursum & puritatem. Scotus etiam in sua Alchemia dicit, *Vt omnia metalla imperfecta vocantur, si auro comparare velis, & omnia animantia imperfecta sunt, si illa naturæ angelicæ & substantiis incorporeis, & à materia seiunctis compares: ita aurum ipsum, est imperfectius atque impurius nostra Medicina, quæ est lapis noster, quamuis sit de natura auri: quia est magis subtiliata & depurata à suis fæcibus, & abundans in subtilitate homogenea. Simpliciora enim sunt compositioribus perfectiora, fortiusq; & mirabilius sua subtilitate agunt, vt acutum magis pungit quàm obtusum.* Hæc ille. Aristoteli enim elementa in suo centro sunt purissima. Non dubito propterea quin fatearis aurum ipsum ad vltimam puritatem, & ad extremam subtilitatem & simplicitatem reductum, multò perfectius, incorruptibiliusque esse auro naturali, & ad potabilem substantiam conuersum longissimo tempore corpora animantium à corruptione & intemperie conseruare. Vnde Scotus ait, *Ignis tollit esse ab omni materia, nisi à sole, id est, auro, ita quòd alia corpora metallica non possunt conseruari in suo esse, nisi in statu solari.* Nec asserere tamen velim medicinam hanc omnino incorruptibilem esse, quia fit ex re naturali, sed propterea quòd componitur ex materia cæteris omnibus incorruptibiliori, estque

redacta

redacta ad ſubtilitatem, maximamque ſimplicitatem, facta fæcum elementorum corruptibilium ſeparatione, ideo ſi illam ritè conſeruaueris, diu incorrupta manebit, & ægrotis animantibus exhibita, longo tempore illa in ſanitate conſeruabit. Vnde medici iubent, vt cibo vtamur minus corruptibili. Cuius ſummæ medicinæ cognitioni, ſtudio, & perquiſitioni, humano generi perquàm neceſſariis, multi priſcorum philoſophorum, ſpiritu diuino inſpirante, ſeſe conſecrarunt, hac potiſſimum ratione, eoque fine, non vt arte illa Chemica, imperfecta metalla in perfecta tranſmutarent, ſicque diteſcerent, ſed vt homines ægros curarent, vitamque illorum maximè diuturnam (in gloriam Dei) & ad præfinitum à Deo terminum illæſam cõſeruarent. Optabilius enim, & ſanctius eſt, hominem ægrum curare, & in ſanitate diutius conſeruare, quàm opibus diteſcere, & illarum affluentia, ac cupiditate inexplebili, fortaſſe anima tandem perire. Vnde ſcribitur Eccleſ. 30. *Non eſt cenſus ſuper cenſum ſalutis corporis.* Idem 10 *Auaro autem nihil eſt ſceleſtius.* Nec ſunt intereà prætermittendæ à philoſophis Chemicis illæ Dei præceptiones de Eleemoſyna danda, & pauperibus alendis, non omiſſis prudentia & diligenti ac ſecreta cura ægrotorum ſanandorum. *Hilarem datorem diligit Deus. Diſperſit, dedit pauperibus: iuſtitia eius manet in ſeculum ſæculi. Memento paupertatis in tempore abundantiæ. Veſtra abundantia, pauperum inopiam ſuppleat.* Morbus (vt tradunt medici) eſt immoderatio, ſiue intemperies quatuor elementorum, ſeu humorum, ex quibus

Quare priſci philoſophi Chemiam tractauerint

Eccleſ. 35. Pſal. 111. Eccleſ. 18. 2. Cor. 8.

Ratiocinari

corpus humanum & conſiſtit, & ægrotat, & valet: atqui medicina illa Chemica, ſiue Aurum potabile, res eſt homogenea, & vniformis ſubſtantiæ in æqualitate conſiſtens, anima ſubtiliſſima, ſecreta à fæcibus, & veluti ſimplex elementorum ſubſtantia, & ideo temperata, corruptioni, ſiue putrefactioni, quamminimùm obnoxia. Quare corporis humani elementa, ſeu humores temperat, caloremque inſitum, & humidum ſubſtantificum corroborat, & ægrum ſanitati, moderationi, & temperiei reſtituit: ſicque ad præfinitum à Deo vitæ terminum à morbo tutum atque integrum conſeruabitur, ſi modò illa medicina prudenter vtendo, naturæ ſuæ vires, & corporis complexionem aliàs ſupra modum non læſerit. Vnde Geber lib. 1. cap. 33. *Aurum eſt medicina lætificans, & in iuuentute corpus conſeruans.* *Inſuper notauit quidam auctor innominatus, & ſcriptum reliquit, Deus cæli glorioſus, qui eſt benedictus, in genere creaturarum ordine temporis vltimum formatum fecit hominem, quem omnium creaturarum aliarum dominum conſtituit. Vnde elicimus, omnia facta & creata eſſe propter hominem. Cùm ergo homo ſit finis omnium, erit etiam finis ad quem ordinatur ſumma illa medicina, quæ Elixir dicitur, quæ non tantùm reſtauratrix eſt & reformatrix metallorum imperfectorum, ſed etiam animalium ægrorum & infirmorum. Eſt enim argumentum ſufficiens philoſophicum, quòd actus actiuorum fortius agunt in diſpoſitis patientibus, quàm in non diſpoſitis. Cùm autem hæc ſumma medicina nihil aliud ſit, quàm calor naturalis multiplicatus in ſubſtantia Mercurij fixa, & virtus caloris*

Statutum eſt hominibus ſemel mori, Heb. 9.

Vis medicinæ Chemicæ.

loris sit congregare homogenea & separare heterogenea: necessariò hæc medicina suo calore viuifico in corporibus animalium separabit heterogenea, conseruando spiritus & humores in homine citius, quàm in natura metallorum, propterea quòd homo calore suo naturali proprio separat superfluitates heterogeneas, quas metalla calore proprio & connaturali minimè separare possunt, vt concipimus experimentorum persuasione. Hæc ille. Est enim (vt quidam scribit) hæc medicina spiritus vitæ penetrans omnes alios spiritus, præbens vitam, tincturam, & perfectionem tam corporibus solidis, quàm corporibus animatis, cùm sit subtilis substantiæ, & spiritalis naturæ multarum virtutum, & virium occultarum. De modo autem exhibendæ & dispensandæ illius medicinæ ægrotantibus, in potionibus, & catapotiis, consule librum Arnaldi à Villa noua, quem edidit de aqua vitæ: Lullium item de aqua vitæ, & de simplicibus, & secretis naturæ siue quinta essentia: & Io. à Rupe scissa, De consideratione quintæ essentiæ lib. 2. & G. Parisien. cap. De effectibus huius artis.

In genus Vegetale has facit actiones. Nam arborum & plantarum generationes, vt scribit Theophrastus De historia plantarum lib. 2. cap. 1. factitantur, aut sponte, aut semine, aut radice, aut auulsione, aut ramo, aut surculo, aut ipso trunco, aut etiam ligno minutatim conciso, illisque sæpè morbi accidunt, aut communes, vel priuati quibus intereant. Quibus sanè medetur medicina illa. Omnes enim plantas, arbores, frutices, suffrutices, & herbas tempore veris magno ac

Mira lapidis siue medicinæ Chemicæ vis & operatio in genus vegetale.

miro ſuo calore viuificat, illarumque vim genitalem corroborat & excitat. Nam ſi illius medicinæ in aquæ diſſolutæ quantitatem aliquam, in cor, ſeu centrum trunci vitis ieceris, flores & folia naſcentur, fructumque menſe Maio producet: ſic in cæteris plantis, propterea quòd nihil aliud eſt, quàm calor veluti naturalis infixus ſuo humido radicali: & quia, vt Lullius ſcribit in praxi teſtamen. cap. 27. natura ſuo inſtinctu maximè deſiderat, appetitúque eſſe in profundo corporis elementati, in quo operatur, illius calorem naturalem, vimq. ſementificam confirmando, quia eſt pernia omnibus corporibus, vnde Hyle appellata eſt.

Hyle.

Mira lapidis, ſiue medicinæ Chemicæ vis in genus minerale.

In genus Minerale. Nam omne corpus metallicum imperfectum, plumbum ſcilicet, ſtannum, æs, & ferrum, præterea & argentum viuum vulgi, transformat vel in argentum, vel in aurum, cùm omnis perfectionis differentia, puritatis, ponderis, fixionis, coloris, extenſionis, examinis ſeu probationis cineritij, cæmenti, ignitionis, fuſionis, ſuper vapores acutorum expoſitionis, aduſtionis ſulphuris mixtionis, extinctionis, calcinationis, & reductionis reiterationis, & ar. vi. facilis, aut difficilis ſuſceptionis. Præterea lapidum pretioſorum ægritudines, ſeu imperfectiones, aut diminutiones vel perſpicuitatis, vel coloris, vel duritiei, vel ponderoſitatis curat & perficit, & ad virtutem naturalem, imò perfectiorem reducit, ac (vt ſcribit Albertus lib. Miner. 1. cap. 1.) vnum in alterum tranſmutat, antidoto illo medicinæ eius, quam Elixir vocant Alchymici, eorumque

Eiuſdem vis in lapides pretioſos.

ægri

ægritudines curantur, aut occulta eorum manifeſtantur, aut manifeſta conteguntur. Arte enim illa Chemica componuntur perfectiſſimè hi lapides, Smaragdus, Carbunculus, ſiue Anthrax, aut Rubinus vulgò, Adamas, ſiue Diamantes, Beryllus, Balagius, ſiue Palatius, Chryſopraſſus, Chryſolithus, & alij. De hac lapidum formatione, & metamorphoſi Chemica, plura legere poteris apud Lullium in Theoria & Praxi ſui lapidarij: & in praxi ſui teſt. cap. 35. Addi poſſunt quæ ſcribit Plinius de Cleopatra, quæ vi Aceti philoſophici margaritas reſoluit, & liquefactas abſorbuit, ſolamque in cœna vna centies *ſeſtertium, ſpectante Antonio, cœnaſſe. Huius Cleopatræ meminit Barbarus corollario in Dioſcorid. lib. 5. cap. 115. vbi ait, tres fœminas lapidem illum philoſophic. compoſuiſſe, Cleopatram, Taphuntiam, & Iudææ gentis Mariam, cuius liber paſſim circumfertur.

Quòd arte Chemica, ex cryſtallo fiãt lapides pretioſi.

Libro 9. cap. 35.

Id eſt, 250. millia aureorum.

INSVPER, mixtione huius medicinæ ſeu pulueris, vitrum ſit flexibile, ſeu malleabile.

Plinius, l. 36. cap. 26.

FINIS.

Gratiæ ſint Chriſto.

RELIQVVM eſt, huius ſacræ, raræ, & abditæ artis Chemicæ ſtudioſe, vt cauſam adferamus, quare quæ ſequitur doctrina excerpta ex Galeno, adiecta ſit ad calcem huius libelli noſtri. Quod profecto factum eſt, vt breui ac dilucida illius doctrinæ intelligentia, quædam Chemicorum propoſita obſcura, tum in theoria, tum in praxi huius artis ab illis ſcripta, tibi clariora fiant.

GALENVS, De ſimplicibus libr. 9. cap. de Conia.

Abluto cinere fit lixiuium. Cinerem autem vſtorum corporum reliquias Latini nuncupant, ſiue natura ſint lapidea, ſiue arborum, animaliúmve particulæ. Eſt ergo lixiuium pro eius quod eluitur natura: eius quidem quod empyreuma, ſiue igneam naturam habet acerrimam, ipſum quoque acerrimum eſt, eius quod tale non eſt, etiam moderatius. Quare & ſepticis vocatis facultatibus commiſcetur, vtpote cauſticam caliditatem poſſidens, ſed propter ſubſtantiæ tenuitatem citra dolorem adurens.

Vt cineres differunt ratione ligno-rum, lapidū, aut alterius rei, ſic & lixiuia.

AVCTORES CITATI IN HOC LIBELLO, qui hanc artem Chemicam approbarunt.

Ex avctoribvs sacris.

Esdras
Salomon Propheta.
Dauid

Ex theologis.

B. Augustinus
Adam à sancto Victore
B. Thom. Aquinas
Albertus Episcopus Ratispon.
Guilielmus Parisiensis
Scotus doctor subtilis
Vincentius monachus
Gaspar Contarenus Card.
Chrysogonus Polydorus.

Ex ivrisperitis.

Oldradus
Io. Andreas
Panormitanus.

Ex medicis.

Hippocrates
Galenus
Auicenna
Abubali
Rhazes, Haly
Dioscorides
Arnaldus à Villa noua
Valescus de Tharanta
Petrus Aponensis.

Ex philosophis.

Hermes Trismegistus
Geber Abenhaen
Aristoteles
Alexander Rex Macedonia
Suidas
Ray. Lullius
Marsilius Ficinus
Plinius Alchemista
Io. Dastinus
Bernardus Comes Trevirus
Io. Picus Mirandula.

Ex poetis.

Virgilius.

LIBELLVS,
QVI TESTAMENTVM
ARNALDI A VILLA NOVA
INSCRIBITVR.

LAPIS Philoſophorum de terra ſcaturiens in igne perficitur ſeu exaltatur: limpidiſſimæ aquæ potu ſatiatus ad minus horis duodecim vndiq. viſibiliter tumens. Deinde in ſtupha poſitus aëris ſicci & mediocriter calidi vapore depuratus extraneo ſoliditatem ſuarum partium adipiſcitur, & ab humore extenuatus ſuperfluo, fit aptus contritioni. Quibus peractis, ex purioribus eius partibus virgineum lac exprimitur, quod confeſtim in Ouum Philoſophorum poſitum, tandiu pullifica concoctione foueri non deſinit, donec colorum varietate denudatus cum compare ſuo in niueo colore lætificat, & extunc ſine metu periculi, ſuſtinet pœnas ignis creſcentis, donec colore tinctus purpureo, egrediatur ex monumento cum regia poteſtate.

FINIS.

Pſalm. 92.

Vir inſipiens non cognoſcet, & ſtultus non intelliget hæc.

Eccleſ. 38.

Scientia medici exaltabit caput illius, & coram magnatibus in admiratione erit.

EVIDENS ET MANIFESTA

ARTIS CHEMICÆ COMPROBATIO,

Ex Petri Apiani Antiquitatibus desumpta.

PATAVII *ante aliquot annos mirabile Alchymicæ artis argumentum inuentum est. Vrna fictilis erat, his notata versibus:*

PLVTONI SACRVM MVNVS NE ATTINGITE FVRES:
IGNOTVM EST VOBIS HAC QVOD IN VRNA LATET.
NAMQVE ELEMENTA GRAVI CLAVSIT DIGESTA LABORE
VASE SVB HOC MODICO MAXIMVS OLIBIVS.
ADSIT FECVNDO CVSTOS SIBI COPIA CORNV,
NE PRETIVM TANTI DEPEREAT LATICIS.

Intra hanc vrnam reperta est minor alia, quâ apertâ, duæ ampullæ inuentæ sunt, affabrè elaboratæ; altera ex argento, altera ex auro, purissimo quodam liquore plenæ, quo lucerna adhuc ardens per multa secula conseruata putatur. Vrnulæ inscripti erant hi versus:

ABITE HINC PESSIMI FVRES,
VOS QVID VOLTIS VESTRIS CVM OCVLIS EMISSITIIS?
ABITE HINC VESTRO CVM MERCVRIO PETASATO CADVCEATOQVE:
MAXIMVS MAXIMO DONVM PLOTONI HOC SACRVM FACIT.

FINIS.